

afhankelijk. Zeker, er was met hen telegrafisch contact mogelijk, maar telegrammen moesten kort gehouden worden. Belangrijke brieven van Londen naar Melbourne en omgekeerd waren steeds weken, soms zelfs enkele maanden onderweg – zij werden aan koeriers meegegeven, die als luchtvaartpassagiers dan wel een hoge prioriteit hadden, maar soms waren er passagiers met een nog hogere. Tekenend is het dat van der Plas op 16 november '43 aan van Mook in Londen seinde: 'Uw brief van 16 augustus j.l. . . . met waardevolle gegevens eerst heden ontvangen'¹ – die brief was dus drie volle maanden onderweg geweest.

Na moeilijke besprekingen en andere werkzaamheden in Washington en New York die ruim twee maanden in beslag genomen hadden (en die tot een fel conflict met zijn Londense collega's hadden geleid), telegrafeerde van Mook op 28 januari '43 aan Gerbrandy: 'Hebt gij bezwaar indien ik na 5 februari, wanneer mijn werk hier ongeveer voltooid, een week verlof neem en half februari terugreis? Na vier jaar' (en wat voor jaren!) 'gevoel ik enige behoefte aan vakantie.'² Gerbrandy had hier alle begrip voor.

Het is, voorzover ons bekend, bij die ene vakantie van een week gebleven.

★

Charles Olke van der Plas is een figuur van mindere betekenis geweest dan van Mook maar ook hij verdient speciale aandacht. In de jaren van ballingschap heeft hij niet alleen de hoge functies vervuld die wij al vermeldden, maar hij was vooral ook degeen die op grond van zijn bijzondere kennis van personen in de Indonesische wereld de schaarse berichten welke uit Indië kwamen, ten behoeve van van Mook en anderen samenvatte en analyseerde. De richtlijnen voor de propaganda en de berichtgeving naar Indië werden steeds door hèm opgesteld. Het was geen toeval dat van Mook, toen hij voor de vraag stond wie hij na Japans capitulatie als adviseur moest toevoegen aan de Britse *Admiral* Mountbatten, tot wiens gezagsgebied van 15 augustus '45 af ook heel Indië behoorde, van der Plas uitkoos.

Van vaderszijde was van der Plas gedeeltelijk van Indische afkomst; hij zag er overigens uit als een Arabier – Abdoelkadir kreeg vaak van

¹ ARA, Alg. Secr., Eerste zending, XXIV, 20-1.   ² A.v., Collectie-C. J. Warners, 3.